

בת מצוה

צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, ובזכותן יגאלו לעתיד לבוא. איזו זכות יש לבת היקרה להיכנס לעול המצוות ולהימנות על נשות ישראל הכשרות והצנועות.

המלקט

נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן שיטת האבודרהם היא, שהטעם שנשים פטורות ממצוות שהזמן גרמן, הוא משום שהן משועבדות לבעליהן, והיקשו על כך, אם כן מדוע גם הנשים הפנויות פטורות? ותיריך הגאון ר' יוסף ענגיל: דיצירתה היא רק עבור האיש שהיא מיועדת לו, ולכן גם פנויה פטורה מאותן מצוות עשה שהזמן גרמן. ויש בזה מוסר השכל לאדם, לחנך את בתו מגיל צעיר, בטרם נישאה לאיש, למלא את תפקידה כיאות לאשה הצריכה להקים בית ולעמוד לימינו של בן תורה. החינוך מקטנות יהפוך את משימת החיים הזו להרגל, ובבואה לביתה תוכל כבר ליישם הדברים בקלות.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבת, בראשית"

האם יש איסור שאישה תניח תפילין?

מצוות תפילין כלולה בתוך המצוות שנשים פטורות מקיומן, מכיון שהן תלויות בזמן (אין מניחים תפילין בשבתות וחגים). הפטור של הנשים ממצוות אלו אינו בשביל, שנשים פחותות במדרגת הקדושה מאנשים, שהרי לעניין הקדושה שוות לאנשים לענין שייכות החיוב במצוות... וגם לנשים נאמרו כל הפסוקים של קדושה בזמן קבלת התורה 'והייתם לי סגולה' ו'אתם תהיו לי גוי קדוש'... ובכל מקום שנמצא עניין קדושה דישאל נאמר גם לנשים, ולכן גם הנשים מברכות בלשון 'אשר קדשנו במצוותיו' כמו האנשים, אף על המצוות שלא חייבתן תורה, והפטור של נשים במצוות אלו הוא מאיזו סיבה שה' רצה להקל לנשים... והרבה מהנשים שהיו נביאות ויש להן כל דיני נביא שבאנשים, ובהרבה דברים נשתבחו הנשים, גם בכתוב וגם בדברי חז"ל עוד יותר מהאנשים, ואין שום זלזול בכבודן בזה שנפטרו ממצוות שהזמן גרמן". (על פי תשובה של הרב משה פיינשטיין, אגרות משה אורח חיים חלק ד, מט).

אמנם יש מצוות שנשים פטורות ואף-על-פי-כן הן נוהגות לקיימן, כמו שופר, לולב ועוד. במקרים אלו, נוהגות בנות אשכנז אף לברך בזמן קיום המצווה, והספרדיות, אינן מברכות. ומה בקשר לתפילין? מבחינה עקרונית אין הבדל לכאורה בין מצווה זו לשאר מצוות עשה שהזמן גרמן, ואכן, במספר מקורות נאמר כי מיכל בת שאול הניחה תפילין (מסכת עירובין דף צו ועוד). אולם, הרמ"א בהלכות תפילין אוסר על הנשים להניח תפילין (שולחן ערוך אורח חיים סימן לח, ז). יש מספר

'בת מצוה' או 'בעלת מצווה'?

כל ילדה שמגיעה לגיל מצוות, נקראת: "בת מצוה". נשאלת השאלה: לכאורה ההפך מ'בת מצוה' הוא 'ברת עבירה', אך אם נשים לב חז"ל אינם משתמשים במונח 'ברת עבירה' אלא דווקא במונח: "בעלת עבירה" מדוע? ומתחזקת השאלה שאם חז"ל משתמשים לאחת שנקשרה בעבירות: "בעלת עבירה" מדוע לא קראו לזו שנקשרה בעול המצוות, "בעלת מצוה"? ננסה לעמוד תחילה על ההבדל בין "בת" שבמשמעותה הכוונה לקשר שלה עם הדור הקודם. לעומת המילה "בעלת" שמשמעותה היא 'נשואה' 'בעלת-עבירה' נשואה לעבירה. ההבדל בין 'בת' לבין 'בעלת'. 'בת': הוא קשר שלא מתנתק לעולם. אמא יש רק אחת, הבת איננה יכולה להתנתק מאמא שלה והראיה לזה הקשר בניהם חזק ומשמעותי. לעומתה: 'בעלת': הוא קשר זמני שניתן להפסיקו ע"י גט. בשעה שהבעל נותן לאשתו גט כריתות הרי אין כל קשר ביניהם. יוצא איפה, שלא בכדי הקפידו חז"ל על המונחים הללו: "בת מצוה" הוא קשר שלא מתנתק לעולם גם לאחר 120 המצווה עומדת לאשה. לעומתה: "בעלת עבירה", הוא קשר זמני שניתן להפסיקו ע"י חזרה בתשובה. באים אנו לשמחת "בת מצוה" ואומרים לה דווקא בפתיחת גיל המצוות: דעי לך! את יכולה וצריכה להיות כמו בת לעניין המצוות, כל מצוה שתעשי מעתה תירשם על שמך ותגן עליך לא רק בעולם הזה אלא גם בעולם הבא...

המלקט

הזכות להיות בת ישראל

שלמה המלך אומר: "חכמת נשים בנתה ביתה ואיוולת בידה תהרסנה" (משלי יד.א) גם חז"ל ציינו שלנשים ישנה בינה יתירה. המילה בינה היא מלשון, בניין. לאישה יכולת מדהימה לבנות עולם. להמשיך את עם ישראל מתוך יכולת יתרה של התבוננות לדעת מה טוב ומה חלילה להיפך. את הבינה וכושר ההחלטה של הנשים נמצא בתורה: אם נשים לב נראה כי למשכן תרמו הנשים תחילה, קודם לגברים. "ויבואו האנשים על הנשים" (שמות לה. כב) רש"י פירש: מלמד שהיו הנשים מקדימין לאנשים. ואילו בחטא העגל, תרגום יהונתן מפרש: "וסיירו נשיא למתן תכשיטהון לגבריהון". במשכן, נתנו, ואילו בעגל, סירבו. שתי מצבים דומים. אך על ידי הבינה וההתבוננות ידעו הנשים, למה יש לתת ולמה אסור לתת. בקבלת התורה אומר ה' למשה: "כה תאמר לבית יעקב, ותגד לבני ישראל" (שמות יט. ג), קודם הבנות ואח"כ הבנים. הבינה של הבת והתבוננות תביא אל הגאולה השלימה והאמיתית. וזהו שבזכות נשים

אשה שרוצה ללמוד בהחלט מקיימת מצווה.
המלקט

הלכה: סעודה שעושים לציון הגעה לבת למצוות

סעודה זו אין לה דין של סעודת מצוה, ואין לעשותה בבית הכנסת, אבל אין איסורה בחגיגה עצמה, אם היא נערכת עפ"י גדרי ההלכה. טוב לציין הדברים בעת המסיבה את מעלת הגעתה של הבת למצוות ולעודדה שתלך בדרכי התורה והיראה. יש שכתבו, שביום ה"ב בת מצוה "תלבש הבת בגד חדש או תאכל פרי חדש, תברך עליו שהחיינו, ותכוון לפטור בברכתה גם את כניסתה בעול המצוות.

ספר "הליכות בת ישראל"

פתגם: כל בני המשפחה, שותפים להצלחה.

ספר "שמחה"

חקירה: מצוות שהזמן גרמן נשים פטורות: פטורה משום שהזמן גרמן, מפני שמשועבדות לבעלה וא"א להגביל לה את זמן המצוה (סיבה), או שיש טעם מיוחד לכל מצוה שהאשה פטורה, ולא משום שהזמן גרמן (סימן)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לכף זכות: רבי זלמן מוולוז'ין נכנס בערב שבת לטבול במקווה, יצא ולא מצא את כותנתו, כי נגנבה, חזר לביתו בלי הכותונת. היכן כותונתך? תמחה אשתו. עני אחד בבית המחרץ החליף את כותנתי בכותונתו. היכן, איפוא, כותנתו של אותו עני? אותו עני, השיב רבי זלמן, שכח ולא השאיר לי את כותונתו.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קסח)

מזל טוב לנכדתי אביטל מלכה

בת משה ואסתר הכהן, ליום הבת מצוה שלה.

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מכה. מסעודה בת בלה.

הסברים להבדל בין מצווה זו למצוות אחרות שהנשים מקיימות ומברכות. אחד ההסברים קושר זאת לעובדה שקיום מצווה זו הוא בדבר של הופעה חיצונית הדומה להופעה גברית. כך פירש בתרגום יונתן את הפסוק "לא יהיה כלי גבר על אישה", (דברים כב, ה), שלא יתעטפו בציצית ויניחו תפילין. ולמעשה, אכן בכל המקומות לא נהגו נשים להניח תפילין, גם כאלו שקיימו מצוות אחרות שהזמן גרמן.

אשה גימטריא 'דבש'

הראש (מסכת ברכות פרק כ"ד מברכים) כתב: שלמרות שרגליהן של הדבורים נכנסות ומתערבבות בתוך הדבש, והיה צריך בשל כך לטמא את הדבר, יש לו לדבש תכונה אופיינית ומיוחדת במינה המאפשרת את ניטרולו של כוח הטומאה, על ידי תכונה הזו מעכל הדבש את רגלי הדבורים והופך גם לדבש, ולכן מותר לנו לאכול את הדבש, וזה בדיוק כוחה של האשה היהודייה שהקב"ה הטביע בה תכונות אופי המסוגלות לנטרל את הכוחות הלא טובים מביתה ומבעלה למרות שהכוחות הללו כבר הצליחו לחדור אל תוך הבית, כפי שרגלי הדבורים ניכנסו כבר תוך הדבש.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל

טעם למה אשה פטורה מלימוד תורה

מטרה של הלימוד התורה היא כדי לתקן המידות של האדם, אם כן לכאורה יש לשאול למה הנשים פטורות ממצות לימוד תורה גם הם יש להם לתקן את מידותן? יש לומר שגימטריא של 'אשה' היא 306 וגימטריא של 'מוסר' היא 306, וממילא אינה צריכה ללמוד להשיג את המוסר דייקא.

חיד"א

טעם למה אשה פטורה מלימוד תורה

התורה רצתה שעל ידי לימוד התורה נתחבר לה', ונלמד להיות טובים יותר, גדולים יותר ושלימים יותר, ושנעשה זאת כל הזמן, ברור שהאשה שייכת לכל הערכים האלו שהזכרנו, לא פחות מהאיש. אבל הטלת חיוב על האשה הוא דבר קשה לאין ערוך מאשר על האיש, ברור שהאשה נמצאת יותר בבית עם הילדים (בבית מצוי), ונמצאת יותר בחיכוך עם העולם. לכן מצד התורה שתטיל חיוב על האשה זה קשה מאוד.

נכון אמנם שהשכר של אדם שאינו מצווה נמוך משכר של אדם שמצווה. זאת בגלל העמדה הנפשית שאדם שמצווה קשה לו יותר לקיים את המצווה, לעומת אדם שאינו מצווה ומרגיש שבא לו לקיים, ברור שלו יהיה יותר קל, כי הוא לא מרגיש שמישהו עומד לו על הגב ואומר לו תלמד כבר... אבל יש למטבע הזה צד שני, שאם אתה מחייב קבוצה מסויימת לעשות פעולה מסויימת, אתה צריך גם לחשוב ולהאמין שהיא אכן תעמוד בזה, ולכן אין איסור לנשים ללמוד תורה, אבל מצד שני הם גם לא מצוות באופן כללי ללמוד, אבל

